A Pesterzsébeti Vasas Művelődési Ház
Kaktuszkedvelők szakköre

T Á J É K O Z T A T Ó J A

IV.évfolyam 4.szám.
1968.

Tartalomjegyzék:

1. oldal Kern Péter:
Kaktusznemzetségek ismertetése.
3. " B.Kreutzer Hansen:
A kaktuszkedvelés Dániában.
5. " Augusztiny Béla:
"Hónapról - hónapra" május - junius.
8. " Szakköri hirek.
Lapszemle
9. " Kemenes Ernő:
Kakteen und andere Sukkulenten 1968.III.sz.
12. " dr.Madarász László
The National Cactus and Succulent Journal 1968.III.
14. " Magjegyzék.

Szerkesztő: dr.Szabó Miklós szakkörvezető

Stencilszám: 124.
Példányszám: 260.

Stencilszám: 102.
Példányszám: 260.

I. Szakmai tájékoztató.

Kaktusz nemzetségek ismertetése:
/Prof.Dr.Franz Buxbaum filogenetikai rendszere alapján./

Subfamilia "B" Opuntioideae K.Schum.

Quiabentia Britt.et Rose.
Pereskiopsis "
Tacinga "
Pterocactus K.Schum.
/Maronopuntia Backebg./-Rendszertanilag nincs kellőképpen tisztázva!
Maihueniopsis. Speg.
Opuntia Mill./Tartalmazza: Austrocylindropuntia Backebg.
Consolea Lem.
Corynopuntia Knuth.
Cylindropuntia Backebg.
Micropuntia Dast.
Nopalea Salm-Dyk.
Tephrocactus Lem./

Brasiliopuntia /K.Schum./ Berg.

Lelőhely: Brazília, Rio de Janeiro magasságától kezdődően Délbraziliáig, Peru, Paraquay, Kelet Bolivia és Kelet Argentinia.

Külalakja: Fa külsejü, körkeresztmetszetü, cilindrikus, tagozódás nélküli törzzsel, amely az alaptól kezdődően fokozatosan fásodik. Körkeresztmetszetü, cilindrikus főhajtások végén, lapos, vékony, levélszerü sarjak találhatók, amelyeket a száraz évszakban elhullat.

Virág: Opuntiavirág, amelynek különlegessége az, hogy a sziromlevelek és a porzók között számos hajszál-

./.

vékony álporzó /arcola-haj/ található. A virág szine a világossárgától a zöldessárgáig variál.

Termés: Speciestől függően kerek, hosszukás, vagy buzogányszerü. Rövid vagy hosszu tövissel van ellátva, vagy tövis nélküli.
Szine piros, sötétpiros vagy sárga.

Mag: Kerek formáju és gyapjas. A növény egyik jellemzője, hogy termésében csak igen kevés /gyakran csak egy szem/ mag található.

Ismertebb fajok:

B. bahiensis
B. brasiliensis
B. neoargentina
B. schulzii.

Szaporitás: Főleg /könnyen/ dugványokkal szaporitható. Magról is nevelhető.

Kultura: Táplálékdus talajt és nyáron bőséges vizadagolást igényel. Télen 6 C° feletti hőmérsékleten, teljesen szárazon tartandó. Több meleget igényel, mint az Opuntiák általában. A félárnyékot kedveli.
pH 5-pH 6.

Forrásmüvek:
Backeberg: Die Cactaceae.
Buxbaum: Kakteenpflege biologisch richtig.
Buxbaum-Krainz-Andreae: Die Kakteen.
Cullmann: Kakteen.
Berger: Entwicklungslinien der Kakteen.
Endler-Buxbaum: Pflanzenfamilie der Kakteen.
Kakteen und andere Sukkulenten.
Cactus and Succulent Journal.

Kern Péter
Budapest I.
Szentháromság utca 7.

A kaktuszkedvelő mozgalom Dániában.
A "Tájékoztató" számára irta B.Kreutzer Hansen
/ODENSE/ a Nordisk Kaktus Selskab elnöke.
Forditotta: Kern Péter.

Előljáróban néhány szót hazámról, Dániáról; ugyanis nem vagyok biztos abban, hogy a mi kis országunkat mindenki ismeri.

Dánia a Jüt-félszigeten és néhány nagyobb szigeten helyezkedik el. Területe és lakossága alig fele Magyarországénak. A nagyon közel fekvő Svédországgal, Norvégiával és Finnországgal együtt Skandináviát alkotja. A közelséget mutatja, hogy néhány órai hajóuttal bármelyik országot elérhetjük.

A dán, a svéd és a norvég nyelv hasonlósága lehetővé teszi egymás megértését.

Sokan, ha északi országra gondolnak sok jeget, és havat képzelnek el. Nos ez Dániára nem érvényes. Az országot tenger veszi körül, emiatt a tél igen enyhe, viszont a nyár is hüvös. Csak a legmelegebb napokban éri el a hőmérséklet a 25 C°-ot.

Az országot még nem is olyan régen a mezőgazdaság, a kertészet és az állattenyésztés jellemezte, sok helyen még ma is igy ismerik. A háboru óta azonban nagy ipari fejlődés következett be és az ipari termelés már tulszárnyalta a mezőgazdaságit.

A háboru következményeit viszonylat rövid idő alatt kihevertük, s ma elmondhatjuk, hogy elég jól élünk. Magasak a munkabérek, munkanélküliség nincsen, de a fontos közszükségleti cikkek ára sem alacsony.

A mezőgazdaság azonban - hagyományosan is - igen fejlett, elsősorban a kertészet, és ezen belül a virágkertészet. Igen sokat

./.

Stencilszám: 105.
Példányszám: 260.

exportálunk belőle.

Mivel az éghajlati adottságok igen kedvezők a kaktuszok tenyésztésére is tág lehetőség nyilna - a fagyálló kaktuszokat a szabadban is lehet teleltetni ha a sok csapadéktól meg tudjuk óvni - mégis, az utóbbi évekig a kaktuszkedvelők tábora meglehetősen kicsiny volt.

A multban - az 1920-30-as években kezdett Dániában először elterjedni ez a hobby, 1920-23 között Odense-ben az első kaktusz szaklap is megjelent. Létrejött a szakirodalom, szinvonalas könyveket adtak ki /Knut-Backeberg: Kaktusz ABC./kiváló szakemberek müködtek. A harmincas években nagy kaktuszkertészetek és gazdag gyüjtemények léteznek.

A kaktuszok iránti érdeklődésnek a háboru vetett véget.

Csaknem két évtized telt el azonban, hogy a kaktuszkedvelés ujra népszerü legyen. A fejlődés azonban ma is elég lassu. Mi ennek az oka?

A harmincas években nagymennyiségü növényt importáltak Dániába, és kiváló szakemberek müködtek /pl.Knut/. Ma a behozatal korlátozott és szakemberek dolgában sem állunk olyan jól, mint egykor.

Ennek ellenére e szép hobby iránti érdeklődés egyre nő, és 1966-ban ugy éreztem elérkezett az ideje egy egyesület megalakitásának, amely a tenyésztőket összefogja, segitséget, tanácsot ad a részükre. Még csak nem is sejtettük a kaktuszkedvelők számát, igy vállalkozásunk kissé "sötétbeugrás" volt. Az egyesület alakitásánál a többi északi országra is gondoltunk, ezért fiatal egyesületünknek a NORDISK KAKTUS SELSKAB /Északi Kaktusz Egyesület / nevet adtuk. Kiderült, hogy kezdeményezésünk életképes. Ma mintegy 250 tagot tartunk nyilván és számuk havonta gyarapodik.

./.

Az egyesületi élet egyik legfontosabb fóruma szaklapunk, a "Kaktus" amely évente négyszer jelenik meg. A tagság hozzánk küldött leveleiből látható, hogy legtöbbjük kezdő, és sok tanácsra, tapasztalatra lenne szükségük. Sok tagunk rendelkezik gazdag gyüjteménnyel, nem ritka a 700 növény sem. Szakemberek terén azonban elmaradott országnak számitunk, és bizony segitségre szorulunk. Lapunk számára nem egyszer nehézséget okoz megfelelő szakcikkeket kapnunk, hogy ezzel egyesületünk tagjainak ismereteit gyarapitsuk.

Ezen irással is egyik célunk, hogy a szakemberekben gazdagabb országoktól segitséget, tenyésztési és egyéb tanácsokat tartalmazó cikkeket, irásokat kapjunk.

Az is célkitüzésünk, hogy más országok tenyésztőivel minél gyakoribb és szorosabb személyes kapcsolatokat épitsünk ki. Szivesen látjuk más országok szakembereit, gyüjtőit is Dániában, hogy személyesen is megismerjék ezt a barátságos zöld országot, békés, szorgalmas népét.

- - - - - - - - - - -

Hónapról - hónapra.

M á j u s .

A jó idő beköszöntése növényeink többségénél már megindította a fejlődést. A növekedés megindulását világosan mutatják a tenyészcsucs üdébb szinei. Ez a világos üdébb szin azonban még nem jelenti azt, hogy a növény gyökérzete már teljesen rendbe jött, tehát az öntözéssel leg yünk még mindig óvatosak. Különösen a hónap első felében, még inkább permettel, párával éltessük növényeinket.

./.

Virágzó növényeinket már rendszeresen öntözzük, ügyeljünk arra, hogy gyökérzetük teljesen ne száradjon ki. Heti egy alkalommal tápsós oldatot is használhatunk.

Az öntözést és permetezést még a reggeli órákban végezzük. Legyünk elővigyázatosak a permetezéssel, hogy 1-2 óra alatt száradjon fel. A növényeken maradó vizcseppek, mint gyüjtőlencse gyüjthetik a napsugarakat s könnyen égési foltokat okozhatnak.

Növényeinknek biztositsunk minél több friss levegőt.

Az elvirágzott növények átültetését - hacsak magot nem akarunk fogni, - most elvégezhetjük. /: A magfogást fiatalabb növényeknél kerüljük, mert sok erőt elvon tőlük a mag érlelése.:/

A magvetéseket e hónapban lehetőleg fejezzük be. Egyes genusok /:nemzetségek:/ mint pl. a Frailea-k magjai érés után kelnek a legjobban, későbbre a következő év tavaszára nagyobbrészt elvesztik csiraképességüket. A későbbiekben már csak ilyen friss magokat érdemes vetni.

Ha növényvédelmi feladatainkat még nem végeztük el, illetve az egyszeri kezelés után még kártevőket észlelünk, lehetőleg váltott szerrel 7-10 napos időközzel kétszer ismételjük meg a vegyszeres kezelést. /:Vigyázat a nikotin nem pusztitja az atkákat - legveszedelmesebb ellenségeinket, - atkaölő hatása legfeljebb a nikotinhoz tapadóanyagként használt káliszappannak van./

Ebben a hónapban még számolni kell a hirtelen hőmérséklet csökkenéssel, talajmenti fagyokkal. A kertek alá, esetleg a hó közepén a szabadba kiültetett növényeink takarásáról lehülés esetén gondoskodjunk. Sokszor két-három rétegü papir takarással is komoly károkat előzhetünk meg.

./.

Stencilszám: 108.
Példányszám: 260.

J u n i u s .

Növényeink megfelelő körülmények közé kerülve - fényben és melegben, elegendő vizet és tápanyagot kapva - már erőteljes fejlődésnek indultak.

A növekedést nem mutató növényeket gondosan vizsgáljuk meg. A további várakozás komolyabb károkat okozhat. Minden valószinüség szerint gyökérbetegek ezek. A növényt a cserépből kivesszük, gyökérzetéről a földet óvatosan letisztogatjuk, langyos vizben lemossuk. Az elpusztult gyökereket - ujjaink között megdörzsölve málékonyak, - éles késsel levágjuk. Ha szükséges a gyökérzetet teljesen eltávolitjuk és a növényt a továbbiakban dugványként kezeljük.

Állati kártevők esetén mint pl. a gyökérfonalféreg /a gyökéren szinte gumós megvastagodások/, gyökérpajzstetü /a gyökéren viaszos váladék/ legegyszerübb megoldás a gyökérzet teljes eltávolitása. Ha megfelelő szerrel /pl. Systox/ rendelkezünk az oldatban történő megmártás, majd száritás után ültethetjük át a növényt/uj cserép, uj föld/.

Gyökereztetéshez nagyon jó a téglazuzadék és faszén, ill. a homok és faszén keverék. Értékesebb növény gyökereztetésénél érdemes kettős - egy kisebb és egy nagyobb - cserepet használni. A két cserép közötti hézagot homokkal töltjük ki s csak ezt öntözzük. A kisebb cserépbe kerül a gyökereztető talaj s erre a növény. A külső nagyobb cserép belső oldalával egyező méretü befőttes üveggel letakarjuk a növényt. Minél ritkábban nézzük meg, hogy gyökeresedik e a növényünk, annál hamarabb gyökeresedik meg. A cserepet meleg, de árnyékos helyen helyezzük el.

Most már áttérhetünk az esti öntözésre. Az állandó egyenletes talajnedvesség folyamatos növekedést biztosit.

./.

Heti két alkalommal tápoldatot is adhatunk.

Augusztinyi Béla

- - - - - - - - - - - - -

II. Szakköri hirek:

A kaktusznevelés tavaszi teendőiről tartott előadást III.18.-i összejövetelünkön Farkas János gyüjtőtársunk. Előadásában az üvegházi kaktusznevelésben szerzett tapasztalatai alapján részletesen foglalkozott a tavaszi átültetés, magvetés és magoncnevelés problémáival és az oltással. Az előadás után sok szép szines felvétel bemutatásával ismertette gyüjteményét és annak sok szép virágzó példányát.

IV. 1-én klubnapot tartottunk.

Növényvédőszerek:

Fosfotion és Teddion még mindig kapható téritès ellenében Szabó Dezső tagtársunknál Budapest XVII.Rákoshegy, Sóska u.34. vasárnap. Üveget vigyünk magunkkal. Müanyag tartály nem alkalmas, mert ezt a vegyszerek oldják.
Szaruforgács /dara/ kapható az Alkotmány utcai vetőmagboltban. Mint lassan ható nitrogéntrágya, a földkeverékhez igen hasznos adalékanyag.

Tervezzük giberelin szétosztását is, amennyiben az ampullázást sikerül megoldanunk, ezt dijtalanul bocsájtjuk az érdeklődők rendelkezésére.

./.

Magakció:

Magakciónkra ujabb küldemény érkezett. Ezuton köszönjük.

Gordon Foster OAK Dene
10. Backlane West Roysten
Barnsley Yorks-Hire ENGLAND

dr Willy Culmann magángyüjtő
8772. Marktheidenfel N.Sz.K.

"Städtische Sukkulentensamlung"
MYTHENQUAI 88 Fh.8002 ZÜRICH SCHWEIZ

/:Hans Krainz vezetése alatt álló városi gyüjtemény, nem kereskedelmi szerv.:/

Manyák József Budapest, XX.Perczel M.u.42.
Ordassi István Budapest XIX.Jókai u.111.
Varga Jenőné Budapest I. Gellérthegy u.2/B.VI.29.
Kemenes Ernő Budapest VII.Dohány u.30.
Kern Péter Budapest I.Szentháromság u.7.

- - - - - - -

Növénycsere és eladás:

Néhai Badak Ferenc tagtársunk özvegye /Dunaharaszti Magyar u.59./ eladná férje hagyatékát képező gyüjteményét. Érdeklődők fenti cimen a gyüjteményt megtekinthetik.

- - - - - - -

III. L a p s z e m l e .

Kakteen und andere Sukkulenten.
1968. 3.szám.

W. Andreae igen szép szines felvételen és néhány sorban bemutatja az Echinocactus grusonii-t.

./.

F.Krähenbühl az USA-Mexikoi tanulmányutjáról második érdekes közleményét adja. A kilenc jólsikerült fénykép eredeti természetes környezetükben élő kaktuszokat és egy hatalmas Yucca-t ábrázol.

E.K. Srecker "Megfigyelések és tapasztalatok" címmel a föld nélküli kaktuszkulturával szerzett gyakorlati megállapitásait közli.

D.R.Hunt: Ezidőszerint használatos Mammillária elnevezések áttekintése 3.rész.
Betürendben egyes Mammilliáriák szakszerü növénytani leirását és azonositását adja.

W.Rausch: Lobivia arachnacantha v. densiseta.
A lobivia arachnacanthának eddig csak egy a "torrecillasensis" varietas-a volt ismeretes. A szerző a boliviai Santa-Cruz mellet megtalálta a varietas densiseta-t is, melyről rövid leirást és fényképet közöl.

G.Frank: Az expediciók feladata és célja.
A szerző szerint elsősorban az, hogy egyes növényekről az eredeti természetes környezetben - lehetőleg minden vonatkozásu - tudományos értékü ismereteket szerezzenek.

A. Herklotz: A Mammillaria zeilmanniana virágzásáról.
Igen alapos tanulmányban ismerteti az emlitett Mamm.virágzási készségét befolyásoló tényezőket, u.m. a hőmérséklet, napfény és mesterséges megvilágitás.

G.Geelen és G.Kőnigs: Szép kaktuszok képben cim alatt a virágzó Notocactus herterii-t ismertetik. 2 fénykép.

H.Steif: Meglepetések.
A szerző a Parodia setifera, Frailea pullispina és Thelocactus conothelos rendellenes virágzatát mutatja be irásban és képben.

./.

H.Hall a Sukkulensek földrajzi elterjedését tárgyalja.

Kemenes Ernő.

- - - - -

Kakteen und andere Sukkulenten.
1968. 4.szám.

W.Andreae szép szines felvételt és rövid ismertetőt közöl a Copiapoa hypogea-ról.

W.Rauh és H.P.Wertel különféle Stapelianthus és Stapelia fajok összehasonlitó leirását adja. 5.ábra.

E.K.Strecker "Megfigyelések és tapasztalatok" c. cikkében a kaktuszok optimális tenyésztési feltételeit tárgyalja. Elmondja az üvegházi és szabadföldi-tartás előnyeit és hátrányait. Fontos szerepe van a közvetlen napsugárzásnak, melynek egyrészét az üveg kiszüri és hatását csökkenti. Az ideális módszer még feltalálásra vár.

W.Rausch az ujonan felfedezett Lobivia hualfinensis-t ismerteti és fényképen bemutatja.

H.Friedrich alapos tanulmányt közöl a fonálféreg /Nematoda/ leküzdésére alkalmas készitményről és eljárásról.

D.R.Hunt 4-ik folytatásban ismerteti a jelenleg használatos Mammillária elnevezéseket, rövid növényleirással egybekötve.

H.Wery a virágzó Dolichotele baumii fényképét és jótulajdonságait ismerteti.

H.Feiler két szép és ritka mammilláriáról a M.wrightii és M.insularis-ról ir. 3 fénykép

Kemenes Ernő

./.

Stencilszám: 114.
Példányszám: 260.

Az angol "The National Cactus and Succulent Journal" /:Nemzeti Kaktusz és szukkulens folyóirat:/ 1968.márc.havi számának tartalma:

1./ Szerkesztői cikk.

2./ Uebalmannia buiningii spec.nov. J.D.Donald.
A Buining és L.Horst 1966-67-ben Brazilia déli államában felfedezett növényének leirása, lelőhelyének ismertetése.

3./ Említésreméltó Mamillariák J.J.W.P.Mullard.
A Mamillaria fasciculata /:Engelmann:/ a Mamillaria blosfeldiana, /:Boedeker:/ és a Mamillaria blossfeldiana v.shurliana /: Gates:/ növények ismertetése.

4./ Növény és gyógyszer. R.Senior.
E.W.Putnam e cimen megjelent cikkének kommentálása.

5./ Rowlwy hirei.

6./ Képrejtvény L.C.Williams.

7./ Aichryson bollei Webb. J.Marnier Lapostolle. /+/

8./ Gyüjtők utmutatója. 2.rész. C.A.E.Parr és I.F.Newman.
Utmutató a gyüjtőknek a növények meghatározásához.

9./ Könyvszemle /kféle szerzőktől:
/Schöne Kakteen und andere Sukkulenten, W.Rauch.
Rwenty One/

10./ Frailea castanea. E.W.Putnam.
A Fraielea sastanea bemutatása.

11./ Néhány megfigyelés az Echeveria x Gilva Walther növénnyel kapcsolatban.
Az Echeveria agavoides x. Echeveria elegans hybridjének leirása.

12./ Könyvekről. C.W.Pithev
A cikkiró utján megrendelhető "The Stapeliae" - "Family Album" és "Die grossartige Welt der Sukkulenten" c. könyvek,

/+/=7./ponthoz: A Kanári szigeteken található növény fényképe.
a növény leirása.

./.

Stencilszám: 115.
Példányszám: 260.

13./ Tisztafaju magok termelése. B.Lamb
A cikkiró az "Egzotic Collection"-nak bemutatott /:dijmentes növénymeghatározás végett:/ növények meghatározhatatlanságáról ir, minthogy igen sok a hybrid. Tanácsot ad a gyüjtőknek, hogyan végezzék el a virágok megtermékenyitését, a magok begyüjtését és csomagolását.

14./ Néhány szukkulens Geraniaceae B.Fearn.
Leirja, hogy mi különbözteti meg a Geranium és a Pelargonium genusokat.

15./ Magkeltetési kisérletek. B.Keen.
Szerző az általa lefolytatott kisérletekről számol be, melyek során a magvakat hütésnek, faragásnak vetette alá és ezeket a magokat különböző hőfokon keltette. Azt a tanulságot vonja le a kisérletből, hogy legfontosabb a keltetés hőfoka.

16./ A Gymnocalycium különös virágzása. E.W.Putnam.
Szerző egy Gymnocalycium michanovichii különös virágát mutatja be. A növény két "iker" virága az eredetétől kis távolságra összenőtt.

17./ A Zürichi gyüjtemény W.T.Tjaden.
A fenti gyüjtemény növényeinek bemutatása.

18./ Könnyen virágzó szukkulensek. M.J.Martin.
A Stapélia variegata és Senecio stapeliaeformis virágzása fényképekkel.

19./ Egzotikus Xerofhyták.6. K.U.Mortimer és F.K.Horwood.
A Gerrardanthus lobatus-sal kapcsolatos megjegyzések.

20./ Uj oltási módszer. Kern Péter.
Tagtársunk leirja a Hubai István által alkalmazott /:felszeletelt Opuntiara való:/ oltást.

dr.Madarász László